

Ziedojumi Ukrainai un UIN 1/12/22

Kopš sācies karš Ukrainā, daudzi vēlas palīdzēt Ukrainas iedzīvotājiem ar dažāda veida ziedojumiem. **Iepriekšējā nedēļā rakstījām** par Latvijas PVN piemērošanu ziedojumiem un nepieciešamajām izmaiņām, lai nodokļu regulējums aptvertu dažādus ziedošanas gadījumus. Šajā rakstā – par ziedojumu aplikšanu ar UIN.

UIN likumā un **Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā** nav noteikta īpaša kārtība un atviegloti nosacījumi ziedojumiem, dāvinājumiem vai jebkādi palīdzībai personām Ukrainā saistībā ar UIN piemērošanu. Tātad piemērojams spēkā esošais nodokļu tiesiskais regulējums.

Ziedojumi

UIN likuma 12. pantā paredzētie atvieglojumi attiecas uz ziedojumiem Latvijas sabiedriskā labuma organizācijai (kam šāds statuss piešķirts saskaņā ar Sabiedriskā labuma organizāciju likumu), budžeta iestādei, valsts muzejam – atvasinātai publiskai personai – vai valsts kapitālsabiedrībai, kura veic Kultūras ministrijas deleģētas valsts kultūras funkcijas. Ziedojot un apsverot UIN atvieglojuma piemērošanu, ir svarīgi pārliecināties par ziedojuma saņēmēja statusu.

Par ziedojumu jābūt noslēgtam līgumam, un ziedojums (manta vai finanšu līdzekļi) jānodod tā saņēmējam bez atlīdzības. Proti, nav pieļaujams, ka ziedojuma saņēmējam ir kāds pretpienākums pret ziedotāju vai ka ziedojuma saņēmējs publiski popularizē ziedotāja zīmolu. Tātad gadījumos, kad ziedojuma līgumā ir noteikts pretpienākums ziedojuma saņēmējam veikt darbības ar atlīdzības raksturu, ziedotājam nav tiesību piemērot UIN atvieglojumu.

Trīs atvieglojumi

Likuma 12. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka UIN maksātājs pārskata gadā var izvēlēties vienu no trim atvieglojumiem:

1. neiekļaut apliekamajā bāzē ziedojumus apmērā, kas nepārsniedz 5% no iepriekšējā pārskata gada peļņas pēc nodokļiem;
2. neiekļaut apliekamajā bāzē ziedojumus apmērā, kas nepārsniedz 2% no iepriekšējā pārskata gada kopējās aprēķinātās bruto darba samaksas, no kuras veikti VSAOI maksājumi;
3. samazināt par dividendēm aprēķināto UIN par 85% no ziedojumiem apmērā, kas nepārsniedz 30% no UIN, kas aprēķināts par dividendēm.

Pirmais un otrais atvieglojums nosaka maksimālo ziedojuma summu, kuru var uzskatīt par saimnieciskās darbības izmaksām un nepalielināt apliekamo bāzi, tādējādi neradot papildu UIN maksāšanas saistības par veiktajiem ziedojumiem.

Trešais atvieglojums faktiski samazina maksājamo UIN summu, t.i., par dividendēm aprēķināto UIN var samazināt par ziedojuma apmēru. Taču praksē šobrīd šis atvieglojums ir piemērojams, ja UIN maksātājs sadala peļņu, kas gūta no 2018. gada 1. janvāra, jo tikai tad rodas UIN saistības, kuras var samazināt par ziedojumu summu.

Atvieglojuma piemērošana

Nodokļa maksātājs var izvērtēt, kuru no atvieglojumiem pārskata gadā piemērot. Izvēlēto atvieglojuma

veidu norāda tā mēneša UIN deklarācijā, kurā veikts ziedojums. Taču likumdevējs ir devis arī iespēju pārskata gada laikā mainīt sākotnēji piemēroto atvieglojuma veidu. Šādā gadījumā jālabo iesniegtās deklarācijas, precizējot sākotnēji deklarēto informāciju.

Jāņem vērā, ka pirmais un otrais atvieglojums ir noteikts pārskata gadā veikto ziedojumu kopsummai, kamēr tā nepārsniedz noteikto sliekšni. No pārsniegšanas brīža šo pārsniegumu uzskata par izdevumiem, kas nav saistīti ar saimniecisko darbību, un iekļauj tā mēneša UIN deklarācijā, kurā veikts ziedojums, par ziedojuma summu aprēķinot un samaksājot UIN.

Piemērojot trešo atvieglojumu, jāņem vērā, ka veiktā ziedojuma summu sākotnēji uzskata par izdevumiem, kas nav saistīti ar saimniecisko darbību, un iekļauj apliekamajā bāzē. Pēc tam UIN summu samazina par aprēķinātajām dividendēm likumā noteiktās normas ietvaros. Taču Saeimā šobrīd tiek skatīti UIN likuma grozījumi, kas paredz noteikt – piemērojot arī trešo atvieglojuma veidu, ziedotā summa ir atzīstama par izdevumiem, kas saistīti ar saimniecisko darbību.

Papildus jāievēro citi [UIN likuma 12. panta](#) noteikumi, tostarp sestajā daļā minētie. Piemēram, ziedojumam nevar piemērot UIN atvieglojumu, ja uzņēmumam tā mēneša pirmajā dienā, kurā veikts ziedojums, nodokļu parādu kopsumma pārsniedz 150 eiro.

Secinājumi

Lai ziedojumam piemērotu nodokļa atvieglojumu, jāievēro [UIN likuma 12. panta](#) noteikumi, jo nav noteiktas speciālas normas UIN piemērošanai ziedojumiem Ukrainas civiliedzīvotāju atbalstam. Uzņēmumi var ziedot un sniegt palīdzību, piemēram, Ukrainas karadarbībā cietušam cilvēkam, darbinieka ģimenes loceklim vai Ukrainas organizācijai, ieskaitot naudu Ukrainas banku kontos, tomēr šādam atbalstam nav piemērojams [UIN likuma 12. pantā](#) noteiktais atvieglojums. Tātad šāda atbalsta izmaksas ir atzīstamas par izmaksām, kas nav saistītas ar saimniecisko darbību, un uzņēmumam radīsies UIN saistības.

Šo pieeju VID ir apstiprinājis šā gada 21. martā publicētajā [informatīvajā materiālā](#) “[Par nodokļu piemērošanu, sniedzot palīdzību saistībā ar notikumiem Ukrainā.](#)” VID norādījis, ka papildu UIN atvieglojumi nav noteikti arī attiecībā uz norēķiniem ar personām. Tātad piemērojama vispārīgā UIN kārtība debitoriem saskaņā ar [UIN likuma 9. pantu](#).